

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนากำลังคน ซึ่งการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด เพราะ เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดบริการให้กับประชากรในวัยเรียนทุกคน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนมีความ เจริญงอกงามขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับนี้ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ด้านปริมาณรัฐจะต้องให้การศึกษแก่ประชากรได้อย่างทั่วถึง และด้านคุณภาพรัฐจะต้องวางรากฐานคุณภาพชีวิตที่สำคัญแก่ประชากร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

จากข้อความข้างต้นจะ เห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่ง เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรในชาติ ที่ควรได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง กล่าวคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษานั้นจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกันทั้ง 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน ในส่วนกระบวนการนิเทศการศึกษา นั้นว่ามีความสำคัญ ซึ่ง วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการ เรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮริส (Harris) ที่กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำกับบุคคลหรือสิ่งอื่นใด เพื่อคงไว้หรือ เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุ เป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน"

ส่วนในแง่การปฏิบัติงานนิเทศศึกษานั้น ปรีชา นิพนธ์พิทยา กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาช่วยให้การเรียนการสอน เกิดคุณภาพ ครูและนักเรียนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่ง เสริมให้ เด็กได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิมช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนปฏิบัติงานตรง เป้าหมายอย่างประหยัดเวลา ช่วยให้ครู เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น"

(ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2525)

เป็นที่ยอมรับแล้วว่า การนิเทศการศึกษา เป็นส่วนสำคัญที่เกื้อหนุนการจัดการศึกษาของประเทศไทยทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา นั้น ได้มีการจัดตั้งให้มีศึกษานิเทศก์ เพื่อทำการนิเทศการเรียนการสอน ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เป็นต้น จนถึงปัจจุบันรวมเวลา 38 ปี และได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 นั้น โดยได้แบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
3. งานนิเทศการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

นับ เป็นครั้งแรกที่เริ่มต้น มีศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ซึ่งเกิดขึ้นโดย ก.ค. ได้อนุมัติให้ อ.ก.ค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการคัดเลือกข้าราชการครู เพื่อแต่งตั้ง เข้าดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ 1502/01257 ลงวันที่ 19 มกราคม 2525 และได้รับความเห็นชอบจาก อ.ก.ค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 1/2525 เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2525

สำหรับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 มีทั้งหมด 13 ข้อ ดังนี้

1. ร่วมวางแผนและดำเนินการนิเทศแนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการและงานโครงการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เป็นพิเศษในเรื่อง อนามัยโรงเรียน สุขศึกษาสายการศึกษา ออกเลื้อย ขวภาษาชาติ เนตรนารี กีฬา จริยธรรม วัฒนธรรมและอื่น ๆ
2. เป็นวิทยากรประชุมอบรม สัมมนาทางวิชาการ ตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนนิเทศการศึกษาได้

4. ส่งเสริมการทดลอง ค้นคว้า เกี่ยวกับการ เรียนการสอน และการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา
 5. รวบรวมข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้เป็นปัจจุบัน
 6. วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
 7. ประสานงานวิชาการระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด
 8. ร่วมมือในงานวิจัยและส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ในโรงเรียน
 9. เสนอแนะการจัดตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษาของอำเภอและกิ่งอำเภอ
 10. ศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดตั้ง รวมหรือ เลิกล้ม โรงเรียนภายในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
 11. ปฏิบัติงาน เลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
 12. ปฏิบัติงาน โครงการพิเศษ
 13. ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
- (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524)

เมื่อพิจารณาหน้าที่และงานในความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ จะเห็นได้ว่าการกำหนดไว้กว้างขวางมากเกินไป ยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และประกอบด้วยในระยะ เริ่มแรกในปี 2525 มีศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ อำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก มีศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน อำเภอขนาดกลาง มีศึกษานิเทศก์ 3 คน อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก มีจำนวนศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครูด้วยการนิเทศการศึกษาจะเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติกัน เรื่อยมา แต่การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ก็ประสบปัญหาหลายประการ ทำให้การนิเทศ เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและสม่ำเสมอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหาของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ยังไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ได้ในระเบียนศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2524 ส่วนใหญ่ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งมักเป็นงานธุรการ

2. ขาดการพัฒนาบุคลากร ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการนิเทศ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล ศึกษานิเทศก์ยังขาดความรู้ ความสามารถและเทคนิคในการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ เครื่องมือส่วนใหญ่ยังเป็นแบบทดสอบและแบบรายงานการปฏิบัติงาน

4. ขาดการพัฒนาองค์กรและระบบการนิเทศติดตามผล การวางแผนและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ทุกระดับยังไม่เด่นชัด และไม่สอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ เป้าหมาย และนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา

5. จำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอ การนิเทศไม่ทั่วถึง และขาดเอกภาพในการปฏิบัติงาน

จากการปฏิบัติตามระเบียนดังกล่าว ปรากฏว่า ภารกิจหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของ ก.ค. การจัดองค์กรเพื่อการบริหารไม่สนองต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และไม่ส่งเสริมความก้าวหน้าของศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำร่างระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 ขึ้น และเสนอกระทรวงศึกษาธิการ ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 โดยให้เหตุผลและข้อมูลแสดงการเปรียบเทียบระหว่างระเบียนศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2524 กับร่างระเบียบศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2533 เกี่ยวกับการยกเลิกระเบียบศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2524 การเพิ่มเติมความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน การกำหนดให้งานนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ เป็นหน่วยศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะ เป็นหน่วยงานทางด้านวิชาการ การกำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ การจัดองค์กรแต่ละระดับ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.ค. กำหนด สะดวกต่อการบริหารและการใช้หลักสูตรประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ได้

กำหนดให้ทุกระดับมีผู้ทำหน้าที่ เป็นหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้าฝ่าย เพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างได้ผลมีประสิทธิภาพ เป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพบางประการ ในการสับ เปลี่ยนตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ซึ่งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 หมวดสองกล่าวถึง การบริหารและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
3. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ได้จัดองค์การบริหารภายในออกเป็น 3 งาน ดังนี้

- งานที่ 1 งานพัฒนางานวิชาการ
- งานที่ 2 งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา
- งานที่ 3 งานวิจัยประเมินผลและบริการ

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 และได้เปลี่ยนแปลงมาใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 จำนวนศึกษานิเทศก์ของแต่ละอำเภอยังคงมีเท่าเดิม กล่าวคือ อำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก มีศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน อำเภอขนาดกลางมีศึกษานิเทศก์ 3 คน อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก มีศึกษานิเทศก์ 2 คน โดยในแต่ละอำเภอนั้น มีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 1 คน และในแต่ละงานให้ศึกษานิเทศก์ เป็นหัวหน้างาน 1 คน และให้แต่ละงานปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตร ตามกลุ่มประสบการณ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประสบการณ์ปฏิบัติงาน โครงการและงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย และสำหรับงานพัฒนางานวิชาการนั้น ศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา
2. งานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา
3. งานพัฒนาการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา
4. งานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา
5. งาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ
6. งานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533)

ในการจัดการศึกษางานวิชาการถือว่า เป็นงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นงานทุกชนิดที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานหลักของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะได้รับการพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการ เป็นสำคัญ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียนนั้นมีอยู่ 6 งาน ซึ่งประกอบไปด้วย งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้มีงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่ส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณางานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ จะเห็นว่า มีหน้าที่หลักในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาโดยตรงและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบุคลากรหลายฝ่ายในสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา แต่จากผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้น้อยส่วนมากจะเป็นงานธุรการ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความสามารถ ขาดสื่อในการนิเทศติดตามผล จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531) นอกจากนี้แล้วจากข้อค้นพบของ สายัณห์ ฝาน้อย (2529) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ได้พบว่า งานการเรียนการสอนมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณ ศึกษานิเทศก์ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น และศึกษานิเทศก์ขาดความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล

สำหรับสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ใน เขตการศึกษา 12 นั้น จากรายงานผลการประเมินคุณภาพระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532 ยังมีผลเป็นที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.68 ลดลงจากปีการศึกษา 2531 ถึงร้อยละ 2.24 และจากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2533 ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผลปรากฏว่า ใน เขตการศึกษา 12 จังหวัดที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์มีเพียง 3 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ส่วนอีก 4 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และปัญหาอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของ เขตการศึกษา 12 ก็คือ สภาพภูมิประเทศโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่ทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของนักเรียน เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้า นั้น จากสภาพปัญหาและ เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จึงสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 การศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า ศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนแก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนา งานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12 ระหว่างปีงบประมาณ 2535 คือ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2534 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2535 เท่านั้น

2. ขอบเขตที่ศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน พัฒนางานวิชาการ ตามกรอบงานที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แจ้งให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ นี้อปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2533 ประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้

1. งานพัฒนาการ เรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา
2. งานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา
3. งานพัฒนาการ เรียนการสอนระดับประถมศึกษา
4. งานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา
5. งานโครงการที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้น ในโอกาสต่อไป

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน วิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน วิชาการ ตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง ข้าราชการ
ครู ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ใน เขตการศึกษา 12

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครู
ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอหรือกิ่งอำเภอ ใน เขตการศึกษา 12

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครู
ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ใน เขตการศึกษา 12

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12 หมายถึง สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตามสภาพภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ
ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน
พัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน
ในการดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ใน เขต
การศึกษา 12 จังหวัดละ 1 คน รวม 7 คน

1.2 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ
ในเขตการศึกษา 12 อำเภอละ 1 คน รวม 57 คน

1.3 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ที่ทำหน้าที่
หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ในเขตการศึกษา 12 อำเภอละ 1 คน รวม 57 คน

จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 121 คน แบ่งตามจังหวัดได้

ดังนี้

1. จังหวัดละ เชียง เทรา	จำนวน 21 คน
2. จังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน 27 คน
3. จังหวัดนครนายก	จำนวน 9 คน
4. จังหวัดชลบุรี	จำนวน 21 คน
5. จังหวัดระยอง	จำนวน 13 คน
6. จังหวัดจันทบุรี	จำนวน 17 คน
7. จังหวัดตราด	จำนวน 13 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง สำหรับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไป อายุ และ
ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการวางแผน การให้ความร่วมมือ
ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนของศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนา
งานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและ
กิ่งอำเภอ

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานตามแนวทางการวางแผน การให้ความร่วมมือ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถาม สำหรับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ
 ประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 และข้อมูลทั่วไป มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ
 (Check List)
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
 ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มีลักษณะ เป็นแบบ
 ตรวจสอบรายการ (Check List) และปลายเปิด
 (Open Ended)
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของ
 ศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ
 มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ
 ปลายเปิด (Open Ended)

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 และกิ่งอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 และข้อมูลทั่วไป มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ
 (Check List)
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
 ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบ
 รายการ (Check List) และปลายเปิด (Open Ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) และปลายเปิด (Open Ended)

ฉบับที่ 4 แบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เอกสาร ที่ศึกษา ได้แก่

1. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2535
2. รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการประจำปีงบประมาณ 2535

3. ขั้นตอนในการสร้าง เครื่องมือ

3.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดกรอบงานที่จะศึกษา คือ หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ

3.3 สร้างเครื่องมือตามกรอบที่กำหนด แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของ เนื้อหาและให้ข้อ เสนอแนะ

3.5 นำเครื่องมือที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับประชากร เพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งและขอรับคืนทางไปรษณีย์
- 4.2 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด ศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5.2 แบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปตารางใช้วิธีประกอบคำบรรยาย

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัย โดยแบ่ง เป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนในการ เสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย